

SPEELRUIMTE BINNEN EN BUITEN KINDERCENTRA

nummer

12

In kindercentra worden kinderen opgevangen die nog niet leerplichtig zijn óf die er na schooltijd enige uren doorbrengen. Je zou kunnen stellen dat dit de (leef)tijden zijn waarop we kinderen stimuleren buiten te zijn, omdat ze nog of al genoeg binnen (kunnen) zitten.

Aan de kwaliteit van de buitenruimte mogen hoge eisen worden gesteld, want bij buitenspel als dagelijkse activiteit mag qua inrichting en onderhoud geen onderscheid worden gemaakt met de binnenruimte van een kindercentrum.

Dit informatieblad behandelt de speciale eisen die gesteld worden aan buitenspeelruimte binnen kindercentra, voor kinderen in dagopvang, de buitenschoolse opvang en de peuterspeelzaal.

Het belang van de aanwezigheid van kwalitatief goed toegeruste voorzieningen voor kinderopvang wordt algemeen onderschreven. Deze belangstelling en de invoering van het 'Besluit Veiligheid van attractie- en speeltoestellen' heeft geleid tot extra aandacht voor de buitenruimte van kindercentra. Gelukkig krijgt het buitenspelen ook in pedagogisch didactisch opzicht steeds meer de plaats die het toekomt en kan er gewerkt gaan worden aan een kwaliteitsimpuls of renovatie van de bestaande buitenruimte.

Bij de aanleg of renovatie van buitenruimte in kindercentra moeten we rekening houden met: de ligging, de grootte van de buitenruimte, bezonning, luwte, schaduw, bespeelbaarheid, bescherming en veiligheid, leeftijdsverschillen, variatie en kosten.

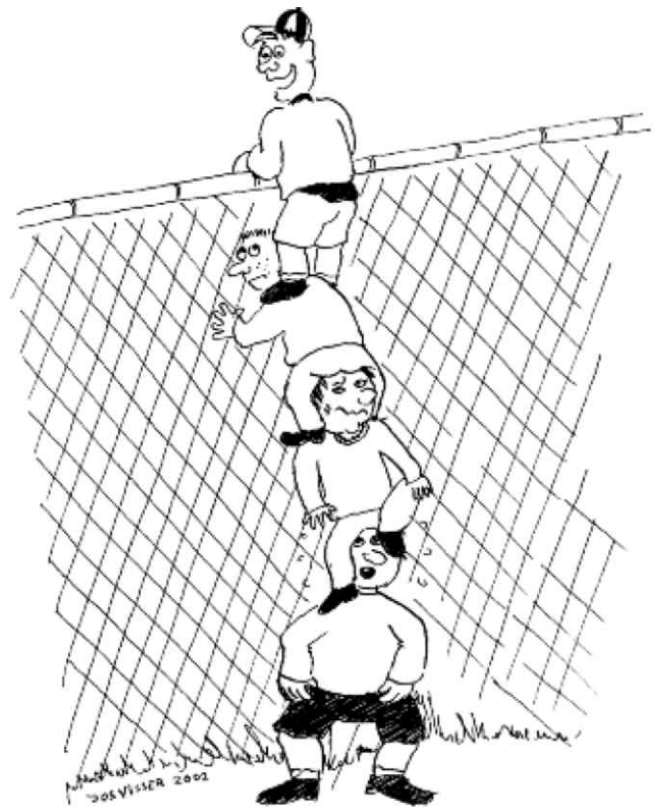
Algemene basisvoorwaarden voor de aanleg van een buitenruimte bij kindercentra

- De buitenruimte sluit (het liefst) direct aan op de binnenruimte.
- De buitenruimte is voorzien van een deugdelijk (liefst verscholen) hek dat niet alleen de exploratiedrang van de kleintjes beperkt, maar ook het ongeoorloofd gebruik van de ruimte door oudere kinderen die daar niets te zoeken hebben.
- De buitenruimte dient elk seizoen bruikbaar te zijn. Belangrijke aandachtspunten zijn:
 - bezonning;
 - beschutting tegen wind;
 - het bodemmateriaal.

Tegels die snel drogen na een regenbuitje liggen dicht bij de binnenruimte dan houtsnippers, zand of gras. Gras ook liever niet in de schaduw,

want dan blijft het extra lang nat. Een goede afwatering en drainage is essentieel voor een optimaal gebruik, al zullen de kinderen daar waarschijnlijk anders over denken.

- Variatie is belangrijk. Probeer zo veel mogelijk verschillende vormen van spel-, ontdekkings- en ervaringsactiviteiten in de buitenruimte te realiseren. Dit betekent weleens woekeren met ruimte, maar daarvoor kan een architect wel een oplossing vinden.

Onderscheid

We maken hier onderscheid tussen enerzijds peuter-speelzalen en kinderdagverblijven en anderzijds de kindercentra waar (ook) buitenschoolse opvang is ondergebracht. Dit heeft te maken met de leeftijds-categorieën die gebruik moeten maken van de buitenruimte. De buitenruimte van elk kindercentrum moet afgestemd zijn op de leeftijd van de gebruikers. Bij gecombineerde functies van een centrum dient u daar extra rekening mee te houden.

Hoe gaat de buitenspeelruimte van de peuterspeelzaal en het kinderdagverblijf er nu uitzien

- We hebben het hier over kinderen van 0 t/m 3 jaar.
- Voor baby's kunt u meestal volstaan met een windbeschermt terras voor kinderwagens.
- De dreumesen hebben een grasveldje nodig, liefst geaccidenteerd en afgeschermd voor de iets oudere wildebrassen.

De buitenspeelruimte voor 2- en 3-jarigen bestaat uit:

- een flink stuk bestrating, liefst met een parcours om te fietsen, te karren, te rennen, te sjouwen;
- een flinke zandbak;
- een grasveldje;
- niveaunderschillen;
- houtsnippers op de bodem van speel- en verstopbosjes;
- heggatjes om achter weg te kruipen en/of om functies te scheiden;
- aarde waar de peuters met takjes in kunnen wroeten en waar ze naar beestjes kunnen zoeken;
- bloemen die lekker kunnen ruiken;
- een moestuintje waar ze kunnen zien hoe plantjes groeien;
- schaduwbomen;
- klim- en klautermateriaal in de vorm van een combitoestel;
- wellicht speelhuisjes of een schommel;
- plaatsen waar de peuters zich rustig kunnen terugtrekken op bankjes of iets dergelijks
- als er daarnaast nog een mogelijkheid wordt gecreëerd om met water te spelen heeft u de ingrediënten voor een optimale buitenruimte.

Om dit alles te verwezenlijken heeft u een oppervlakte van minstens 110 m² effectieve gebruiksruimte nodig. Per peuter is 4 m² vereist. Maar uit onderzoek blijkt dat 7 m², exclusief niet bruikbare ruimte en groenvoorzieningen, eigenlijk het minimum is.

Daarnaast is er nog een materialenhok nodig voor het opbergen van emmers, schepjes, potten, pannen, doeken, fietsjes, karren. Een flink afdak is ook erg handig en/of een aantal parasols die indien nodig zowel een zonwerende als regenbescher-mende functie hebben.

Buitenspeelruimte bij de buitenschoolse opvang

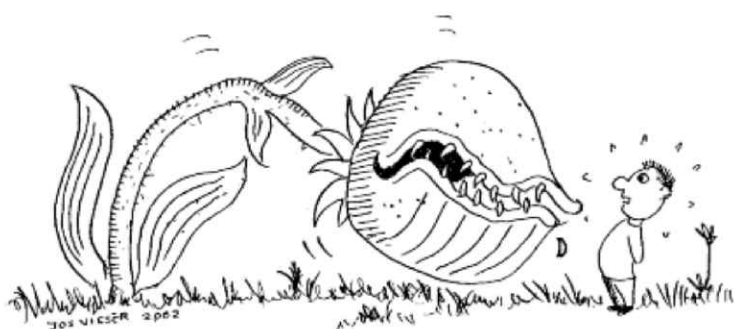
In de buitenschoolse opvang hebben we te maken met kinderen in de basisschoolleeftijd, waarbij de nadruk zal liggen op de leeftijdscategorie van 4 tot 10 jaar.

- Vanwege de belangstelling van deze kinderen voor avontuur en (bal)spelen is een grotere buitenruimte nodig dan in kinderdagverblijf of peuterspeelzaal: minimaal 90 m² alleen al voor spelactiviteiten.
- Wanneer de beschikbare buitenruimte van de buitenschoolse opvang ontoereikend is, zou u kunnen kijken of er een uitbreidingsmogelijkheid is in de vorm van een algemeen bruikbare buurtvoorziening.
- Indien de buitenschoolse opvang de buitenruimte deelt met het kinderdagverblijf of de peuterspeelzaal moet er een afscheiding zijn tussen de ruimte voor de peuters en de (extra) ruimte voor de oudere kinderen.
- In de ruimte voor oudere kinderen kunt u combi-toestellen plaatsen die minder geschikt zijn voor peuters.
- Ook het inrichten van extra ruimte tot bouw-speelplaats behoort tot de mogelijkheden. Deze activiteit onderscheidt zich wezenlijk van overige speelvoorzieningen en geeft de buitenschoolse opvang een extra dimensie. Een bouw-speelplaats levert kinderen én leiding een wereld van mogelijkheden en uitdagingen. Kinderen maken kennis met materialen en gereedschappen, bouwtechnieken, ontwerpen, rekenen, meten enz. Ze bouwen niet alleen hutten, maar ook karren en andere spel- en speeltoestellen. Zaak is wel dat deze ruimte buiten de reguliere openingstijden niet toegankelijk is. In Informatieblad nummer 9 'Speelruimte speciaal' leest u meer over de bouw-speelplaats en andere bijzondere speelruimten.
- Indien er voldoende ruimte beschikbaar is kunt u ook overwegen om 'tuintjes' aan te leggen.

Veiligheid

Speelruimte moet uitdagend zijn, maar ook veilig. Hier volgen enkele richtlijnen en tips:

- Activiteiten mogen elkaar niet in de weg staan. Een parcours kan bijvoorbeeld wel om een grote zandbak heen lopen, maar niet vlak langs het favoriete plekje om rustig te spelen.
- Het hek rond de buitenruimte mag geen gevaar voor beklemming opleveren: de afstand tussen spijlen mag niet groter zijn dan 10 cm. Bij gaas is de maasgrootte maximaal 4 x 4 cm.
- Vaste speeltoestellen moeten voorzien zijn van een typekeuring, ze moeten een ondergrond hebben met voldoende valdempende eigenschappen en er mogen zich geen obstakels binnen de valruimte bevinden.
- Van elk toestel dient een logboek te worden bijgehouden.
- Ook speelaanleidingen, beklimbare afscheidingen en dergelijke vallen onder het 'Besluit Veiligheid van attractie- en speeltoestellen'. Dat betekent dat u rekening moet houden met valhoogte en valdempende ondergronden.
- Zandbakken moeten na gebruik met een net worden afgedekt. Een speeltafel in het midden voorkomt teveel doorhangen van het net.
- Een glijbaan mag niet op het zuiden staan. Op een zonnige dag kan de glijbaan niet gebruikt worden omdat hij dan te warm wordt.
- Houd bij beplanting rekening met de giftigheid van sommige gewassen. Het Handboek Veiligheid speelvoorzieningen van Stichting Consument en Veiligheid bevat een lijst.

Informatieblad nummer 5 'Speelruimte en veiligheid' gaat dieper in op het 'Besluit Veiligheid van attractie- en speeltoestellen' en op de verantwoordelijkheden.

Kosten

De aanleg van een kwalitatief goede buitenruimte kost (veel) geld. De kosten zijn onder te verdelen in ontwikkelings-, uitvoerings- en onderhoudskosten.

- Onder ontwikkelingskosten vallen de kosten van een architect en van het organiseren van bijeenkomsten met betrokkenen.
- De uitvoeringskosten bestaan voornamelijk uit grondwerk, drainage, beplanting, bestrating en de speeltoestellen. Bewust zijn speeltoestellen als laatste genoemd omdat een goede basisstructuur van de buitenruimte belangrijker is dan het plaatsen van toestellen.
- Ten slotte is er een post onderhoud en afschrijving. Afhankelijk van het ontwerp kunnen de kosten hiervan ook nogal variëren.

In Informatieblad nummer 3 'Speelruimte financieren' vindt u informatie over het financieringsplan en het werven van financiële middelen.

LITERATUUR

Akta bracht eind 2000 in opdracht van de VNG twee publicaties op de markt over buitenspeelruimte in kindercentra. Eén voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven, de andere voor buitenschoolse opvang.

Buitenspel in het Zonnetje

De ontwikkelingswaarde van buitenspel voor jonge kinderen

door drs. G. Caminada & drs. Y. Leenders - 1996
Uitgave: Christelijk Pedagogisch Studiecentrum

Klein klein kleutertje

Buitenruimte bij kinderopvangvoorzieningen

José Rijnen & Jootje Vaas - 1993
Uitgave: Stichting Kinderpostzegels Nederland

Twee emmertjes water halen

Spelen met water

José Rijnen, Jootje Vaas, Christine Voskuil - 1993
Uitgave: NUSO, landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie

Blijven Bouwen

Handboek hutten bouwen

Marc Veerkamp - 1998
Uitgave: NUSO, landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie

Handboek Veiligheid van Speelgelegenheden

Uitgave: Consument & Veiligheid, NUSO - 1997,
VUGA uitgeverij B.V. Den Haag

ADRESSEN

CMO Groningen

Wegalaan 3-5, Postbus 2266
9704 CG Groningen
telefoon (050) 577 01 01, fax (050) 577 64 93
e-mail l.moithukshung@cmogroningen.nl
www.cmogroningen.nl
www.speeltuinwerkgroningen.nl

Stichting Partoer

Natalstraat 7, Postbus 298
8901 BB Leeuwarden
telefoon (058) 234 85 00, fax (058) 234 85 01
e-mail info@partoer.nl, www.partoer.nl

NUSO

(landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie)

Koningslaan 101, Postbus 19204
3501 DD Utrecht
telefoon (030) 254 48 80, fax (030) 254 50 88
e-mail info@nuso.nl, www.nuso.nl

Kinderen Voorrang

1° Nassastraat 5
1052 BD Amsterdam
telefoon (020) 682 63 22, fax (020) 682 06 19

3VO

Huizenlaan 600, Postbus 423
1270 AK Huizen
telefoon (035) 526 27 37 / 524 88 99

Bureau Speelruimte

(Advies, onderzoek en ontwerp voor de woonomgeving)

P. Borstraat 37, Postbus 449
3800 AK Amersfoort
telefoon (033) 465 32 70, fax (033) 461 75 83
e-mail speelruimte@spidernet.nl
www.speelruimte.nl